

ЕКОНОМІКА І УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

УДК: 658.26:330.322

Антоніна САРАНЮК

СИСТЕМНЕ УЗАГАЛЬНЕННЯ МЕТОДИК ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Житлово-комунальне господарство – це сфера, метою функціонування якої є забезпечення умов і належного рівня життєдіяльності населення та функціонування міст, надання якісних послуг. Цей комплекс має складні технології, власні виробничі потужності, мережі інженерних споруд та комунікацій, які знаходяться під впливом ринкових відносин та є об'єктом соціального значення. На сучасному етапі економічних перетворень житлово-комунальний комплекс України характеризується нестабільними тенденціями, які пов'язані зі зношеністю мереж, основних засобів, недостатністю фінансування з боку держави, зростають борги самих підприємств галузі, збільшуються тарифи на житлово-комунальні послуги, що також негативно впливають на діяльність підприємств. У зв'язку з цим підприємства житлово-комунального господарства стикаються з проблемою браку фінансових ресурсів. Тому посилюється актуальність залучення у галузь додаткових коштів, що є можливим шляхом підвищення інвестиційної привабливості. Для прийняття рішення щодо доцільності вкладання фінансових ресурсів у те чи інше підприємство необхідно отримати оцінку інвестиційної привабливості цього суб'єкта господарювання. Об'єктивна оцінка інвестиційної привабливості підприємств житлово-комунального господарства України дозволяє не лише оцінити перспективність підприємств об'єкта інвестицій з боку інвестора, а й є ефективним інструментом обґрунтування напрямків управління економічними показниками для фахівців підприємства. У статті проаналізовано та систематизовано економічну сутність інвестиційної привабливості підприємств житлово-комунального господарства. Визначено інвестиційну привабливість підприємств цієї галузі, як комплексний показник, що включає в себе результативність функціонування підприємства та характеризує його як потенційний об'єкт фінансування. Розглянуто методики оцінювання інвестиційної привабливості підприємств: методику інтегральної оцінки, методику рейтингової оцінки, методику комплексної оцінки, методику експертної оцінки, багатофакторну методику, методику узагальнюючих групових коефіцієнтів, індикативну методику, модель Дюпона. Проведено порівняльний аналіз цих методик та визначено, що найбільше переваг має оцінка інвестиційної привабливості підприємств житлово-комунального господарства, яка здійснюється з використанням моделі Дюпона.

Ключові слова: *житлово-комунальне господарство, інвестиційна привабливість, інвестиції, інвестор, методика оцінки інвестиційної привабливості, модель Дюпона*
JEL: D42

Постановка проблеми. Підприємства житлово-комунального господарства займають важливе місце в національній економіці країни, забезпеченні її соціального розвитку. Проте найбільш вагомою проблемою цих підприємств на сучасному етапі є нестача фінансових ресурсів, внаслідок чого погіршується стан основних засобів, який на більшості підприємств близький до критичного, відбувається зростання собівартості послуг за зниження їх якості. Оскільки власних ресурсів підприємствам не вистачає, кредитні ресурси мають високу вартість, а державне фінансування є обмеженим, то єдиним джерелом фінансування є залучення інвестицій. За умов що склалися, вагомого значення набуває оцінка інвестиційної діяльності підприємств, що дасть змогу потенційному інвестору оцінити перспективність підприємства як об'єкта інвестицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування інвестиційної активності та привабливості, визначення ефективності діяльності підприємств розглянуто у працях учених: В. В. Бочарова [1], І. Бланка [2], А. П. Гайдуцького [3], І. В. Нападовської [4], Л. Петкова [5]. Дослідженню інвестиційної привабливості проблеми підприємств житлово-комунального господарства присвячено роботи: О. В. Димченка [6], М. В. Полуянової [7], В. П. Полуянова [8]. Віддаючи належне працям зазначених науковців, слід відзначити, що питанню оцінки інвестиційної привабливості підприємств житлово-комунального господарства приділялось не надто багато уваги, що і зумовило необхідність вивчення цього питання.

Метою статті є здійснення системного узагальнення методик оцінювання інвестиційної привабливості підприємств житлово-комунального господарства.

Виклад основного матеріалу. Одним із пріоритетних напрямків трансформаційних перетворень в економіці України є реформування житлово-комунального господарства. Головним завданням на сучасному етапі є технічне переоснащення об'єктів житлово-комунальної сфери. Сьогодні підприємства житлово-комунального господарства працюють фактично за рахунок тих ресурсних можливостей, які були нагромаджені до початку 90-х років минулого століття. Відсутність надійних джерел фінансування житлово-комунального господарства і його непривабливість для приватних інвесторів призвели до значного погіршення стану виробничих потужностей цього сектору, підвищення аварійності, збільшення обсягу втрат та непродуктивних витрат матеріальних й енергетичних ресурсів, що здійснюють негативний вплив на рівень і якість комунальних послуг.

Слід зазначити, що в сучасній науці існує багато різних поглядів на визначення поняття інвестиційної привабливості.

Серед науковців немає єдиної думки у питанні визначення сутності "інвестиційної привабливості". Тому доцільно з'ясувати поняття категорії "інвестиційна привабливість" для підприємств житлово-комунального господарства.

Дослідження окремих підходів до визначення цієї категорії представлено в табл. 1.

Як бачимо (табл. 1), вчені по-різному тлумачать поняття "інвестиційна привабливість". Проведений аналіз виявив, що всю множину інтерпретацій цієї категорії можна згрупувати залежно від кінцевої мети.

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття “інвестиційна привабливість”

Автор	Визначення поняття “інвестиційна привабливість”
Бланк І. О.	Інтегральний показник аналізу інвестиційної привабливості підприємства на основі фінансових показників, таких як: фінансова стійкість, прибутковість, ліквідність активів та оборотність активів [2, 46].
Бочаров В. В.	Досягнення мінімального ризику при вкладанні грошей у цінні папери тільки тих підприємств, які є стабільними та забезпечать отримання високого прибутку [1, 15].
Нападовська І. В.	Системна сукупність потенційних можливостей вкладання коштів з метою отримання економічної ефективності у майбутньому як наслідок результатів минулої господарської діяльності потенційного об'єкта інвестування, суб'єктивно оцінювана інвестором [4, 55].
Коюда В. О., Лепейко Т. І.	Сукупність характеристик фінансово-господарської та управлінської діяльності підприємства, перспектив розвитку та можливостей залучення інвестиційних ресурсів на основі формалізації оціночних методів [9, 62].
Гайдуцький А. П.	Сукупність характеристик фінансово-господарської та управлінської діяльності, перспектив розвитку та можливості залучення інвестиційних ресурсів [3, 82].
Стеченко Д. М.	Надійне і своєчасне досягнення цілей інвестора на основі економічних результатів діяльності виробництва, у яке здійснюються інвестиції [10, 34].
Чорна Л. О.	Взаємозв'язок двох характеристик з боку психологічного змісту інвестицій і з боку психологічної форми (привабливість) [11, 4].
Асаул А.	Становище регіону в той чи інший момент часу, тенденції його розвитку, що відображаються в інвестиційній активності [12, 54].
Петкова Л.	Сукупність об'єктивних і суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування національної економіки на макро-, мезо- і мікрорівнях [5, 18].

І. О. Бланк, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко, А. П. Гайдуцький дотримуються думки, що “інвестиційна привабливість” є інтегральною характеристикою підприємства з позиції ефективності використання активів та їх ліквідності, стану платоспроможності і фінансової стійкості.

В. В. Бочаров, Д. М. Стеченко, Л. О. Чорна у своїх роботах розглядають “інвестиційну привабливість” як якісну характеристику інвестиційного клімату.

І. В. Нападовська, А. Асаул, Л. Петкова представляють “інвестиційну привабливість” як сукупність умов, що впливають на формування інвестиційного клімату.

Кожне із наведених визначень дає можливість виділити лише частину взаємозв'язків і характеристик, що притаманні інвестиційній привабливості.

На нашу думку, більш повним та уточнюючим поняттям інвестиційної привабливості є таке визначення: інвестиційна привабливість житлово-комунального підприємства – це інтегральна характеристика підприємства як майбутнього об'єкта інвестування з урахуванням сукупності факторів екзогенного та ендогенного впливу, перспективності, вигідності, ефективності та прийнятого рівня ризику вкладення інвестицій у його розвиток за рахунок власних коштів та коштів інших інвесторів.

На сучасному етапі розвитку теорії інвестування існує багато методик оцінки інвестиційної привабливості підприємства: методика інтегральної оцінки, методика

рейтингової оцінки, методика комплексної оцінки, матрична методика, методика експертної оцінки, багатофакторна методика, методика узагальнюючих групових коефіцієнтів, індикативна методика, модель Дюпона. Розглянемо їх детальніше.

1. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства, розроблена за ініціативою керівництва Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств і організацій у 1998 р. Мета зазначеної методики полягає в розрахунку інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємств й організацій. Вона застосовується для визначення напрямів прискорення реалізації інвестиційних проектів, залучення до інвестицій вітчизняних та іноземних підприємств. В інтегральному показнику відтворюються значення показників оцінки майнового стану, фінансової стійкості (платоспроможності), ліквідності активів, прибутковості інвестиційного об'єкта, оцінки ділової активності, оцінки ринкової активності, скориговані відповідно до їхньої вагомості, та інших факторів.

Фінансовий аналіз оцінки інвестиційної привабливості підприємства за цією методикою є доволі громіздким, оскільки передбачає розрахунок понад сорока показників за напрямками господарської діяльності підприємства. Отримані результати потребують обробки та узагальнення для визначення більш вагомих показників, для чого залучаються експерти (що тягне за собою додаткові витрати). Оцінка отриманих значень ускладнюється відсутністю переліку еталонних значень інтегрального показника [13].

2. Методика рейтингової оцінки – передбачає розрахунок інвестиційного рейтингу за допомогою здійснення комплексного аналізу статистичної інформації, показників розвитку кожного суб'єкта господарювання, тобто дозволяє вивчити конкурентну позицію підприємства в галузі чи регіоні. Недоліком цієї методики є те, що з позиції підвищення ефективності управління в рамках підприємства вона є неефективною [7].

3. Методика комплексної оцінки інвестиційної привабливості підприємства – це комплексна оцінка діяльності підприємства, що є його характеристикою, отриманою в результаті комплексного дослідження, тобто одночасного і погодженого вивчення сукупності показників, що відображають всі (або більшість) аспекти господарських процесів, і яка містить узагальнюючі висновки про результати діяльності підприємства на основі виявлення якісних та кількісних відмінностей від бази порівняння (плану, нормативів, попередніх періодів, досягнень на інших аналогічних об'єктах, інших можливих варіантів розвитку) [14]. Ця методика включає в себе: оцінку майнового стану підприємства; оцінку показників рентабельності; оцінку ліквідності, платоспроможності та кредитоспроможності; аналіз показників ділової активності.

Комплексний метод дає змогу виявити саме ті напрямки в діяльності підприємства, в яких виникають проблеми, а також дає змогу досліджувати причини, що їх зумовили. Однак виникає велика складність зробити обґрунтовані висновки щодо фінансового стану підприємства загалом. Комплексний метод є також дуже трудомістким. Недоліками цього методу є відсутність нормативних значень більшості коефіцієнтів, що використовуються, і те, що зміни величин коефіцієнтів у динаміці не можуть бути інтерпретовані належним чином (як і під час оцінки фінансового стану підприємства коефіцієнтним методом). Ці недоліки обмежують використання даного методу оцінки на практиці, особливо під час оперативної оцінки фінансового стану підприємства.

4. Матрична методика – передбачає формування інтегрального показника шляхом побудови матриці, де кількість рядків визначається числом показників, що оцінюються фінансовий стан підприємства, а кількість стовпців – кількістю складових, що

забезпечують коректне визначення відповідних кількісних показників. Елементи матриці формуються так: елементи першого рядка визначаються за допомогою показників ліквідності; елементи другого рядка визначаються за допомогою коефіцієнтів стійкості фінансового стану підприємства; елементи третього рядка характеризують оборотність активів підприємства; елементи четвертого рядка матриці оцінюють прибутковість капіталу.

Якщо значення показника, що розраховується, дорівнює або близьке до нормативу (або вище за нього), то в матриці на місці цього елемента ставиться 1, якщо значення суттєво нижче нормативу – 0. Після чого будується матриця. Тобто сума елементів усіх чотирьох рядків матриці має дорівнювати 11 або 9. У разі, якщо сума елементів матриці менша за 9, можна зробити висновок, що дане підприємство не є привабливим як об'єкт інвестування [15].

Така методика більшою мірою характеризує інвестиційну привабливість порівняно з підприємствами-конкурентами та супроводжується великою кількістю розрахунків, що ускладнюють сприйняття та розуміння основних показників діяльності підприємства.

5. Методика експертної оцінки. Ця методика полягає в експертній оцінці різноманітних показників діяльності підприємства. Експерт з власних міркувань і власного досвіду обирає найбільш важливі показники, аналізує їх динаміку розвитку та формує висновки стосовно інвестиційної привабливості підприємства. Перевага цієї методики полягає у можливості адаптації показників і факторів, що вивчаються для потреб конкретних інвесторів. Недоліком методики виступає певна суб'єктивність та залежність висновків від позицій експерта [13].

6. Багатофакторна методика – передбачає використання багатофакторної регресійної моделі, яка оцінює вплив на результуючий показник зовнішніх та внутрішніх чинників, під впливом яких формується інвестиційна привабливість підприємства, а саме: фінансовий стан підприємства, стан основних засобів, якість персоналу, інвестиційний потенціал підприємства [16].

7. Методика узагальнюючих групових коефіцієнтів. За цієї методики при оцінці інвестиційної привабливості підприємств враховують як фінансовий стан підприємства (рентабельність, фінансову стійкість, ліквідність, ділову активність, потенціал акцій), так і кадровий потенціал (якість персоналу). Методика узагальнюючих групових коефіцієнтів спрямована на забезпечення ефективного використання інвестованих коштів [17].

8. Індикативна методика – дає змогу оцінити фінансовий стан підприємства з використанням інтегрального показника, основним індикатором є рентабельність активів та додана вартість. Ця методика враховує досвід роботи підприємства, а також дозволяє виконати прогноз діяльності з урахуванням залучених інвестицій. Основними недоліками цієї методики є такі: складність адаптації до галузевих особливостей підприємств; відсутність ретельного обґрунтування вагових коефіцієнтів при окремих показниках, використовуваних при отриманні інтегрального показника інвестиційної привабливості [7].

9. Модель Дюпона. Ця модель визначає спроможність підприємства ефективно генерувати прибуток, реінвестувати його та підвищувати ефективність діяльності. В основу оцінки інвестиційної привабливості підприємства покладено ієрархічну залежність показників для розрахунку інтегрального результату. Модель Дюпона дає змогу здійснити оцінку як фінансового, так і інвестиційного стану підприємства.

У табл. 2 наведено порівняльний аналіз методик оцінки інвестиційної привабливості підприємств житлово-комунального господарства.

Таблиця 2

Порівняльний аналіз методик оцінки інвестиційної привабливості підприємств житлово-комунального господарства [18; 16; 17; 15; 7; 8]

№ п/п	Фактор, що враховується	Методика інтегральної оцінки		Методика рейтингової оцінки		Методика комплексної оцінки		Матрична методика		Методика експертної оцінки		Багатофакторна методика		Методика узагальнюючих групових коефіцієнтів		Індикативна методика		Модель Дюпона		
		+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	
1	Повнота (розгорнутість) висновків	X		X		X		X		X		X		X		X		X		
2	Незалежність від експертів	X		X		X		X		X		X		X		X		X		X
3	Враховання питомої ваги показників	X		X		X		X		X		X		X		X		X		X
4	Великий обсяг інформації	X		X		X		X		X		X		X		X		X		X
5	Враховання особливостей окремих показників		X		X		X		X		X		X		X		X		X	
6	Визначення межі коливання узагальнюючого показника		X		X		X		X		X		X		X		X		X	
7	Визначеність складу показників, що аналізуються		X		X		X		X		X		X		X		X		X	
8	Враховання фактору часу	X		X		X		X		X		X		X		X		X		X

Примітка. Оцінка «+» свідчить те, що наведена характеристика властива даній методиці і підвищує адекватність розрахунків, які здійснюються на її основі. Оцінка «±» показує, що певні особливості методики мають як позитивні, так і негативні сторони. Оцінка «-» свідчить про наявність недоліків у методиці оцінки інвестиційної привабливості підприємств.

Аналіз методик оцінки інвестиційної привабливості підприємств показав, що найбільше переваг має оцінка, яка здійснюється з використанням моделі Дюпона. З огляду на це, ми вважаємо, що оцінку інвестиційної привабливості підприємств житлово-комунального господарства потрібно здійснювати саме за допомогою цієї моделі.

Модель Дюпона включає в себе такі основні характерні риси: розрахунок інтегрального показника; використання показників, що характеризують фінансову діяльність підприємства; використання математичних методів розрахунку показників. Як інтегральний показник у моделі використаний показник рентабельності власного капіталу, який, на думку багатьох вчених, є важливим критеріальним показником для оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства. Він формується на основі показників фінансового важеля та рентабельності активів, від правильності використання яких залежить фінансовий стан та інвестиційна привабливість підприємства. Зацікавленість керівників підприємства у з'ясуванні причин, що забезпечують зміну рентабельності активів, велика, тому що позитивна динаміка цього показника говорить про привабливість підприємства для інвестора, а негативна тенденція – засвідчує про наявність проблем.

Вибір результативного показника на вершині піраміди моделі Дюпона, складеної з окремих показників, пов'язаний з тим, що його величина залежить від рішень, прийнятих керівництвом у трьох сферах діяльності підприємства, а саме: фінансовій, інвестиційній та основній. Зміна цього показника говорить про спільну тенденцію підвищення або зниження ефективності бізнесу.

Ще однією перевагою моделі Дюпона є те, що використовувана система показників не вимагає проведення додаткових досліджень для отримання початкових даних. Значення показників отримуються документальним способом на основі вторинного спостереження з наявних форм фінансової, статистичної та інших форм звітності підприємства.

Характерними рисами моделі Дюпона, які можна назвати її перевагами, є:

- інтегральний показник рентабельності власного капіталу побудований на ієрархічній системі взаємопов'язаних показників, тобто кожен займає своє місце та є достатньо обґрунтованим;

- кожен показник займає своє місце в ієрархії, обґрунтованість використання показників забезпечується методом їх об'єднання в єдину систему, коли показник кожного рівня встановлений на основі детермінованих зв'язків із показниками нижчого рівня;

- детермінованість зв'язків між показниками включає необхідність використання вагових коефіцієнтів, оскільки взаємний вплив показників один на одного вже закладені та відображені у детермінованих зв'язках.

Отже, на нашу думку, модель Дюпона є однією із найефективніших методик оцінки інвестиційної привабливості підприємств житлово-комунального господарства. Для того, щоби повною мірою оцінити рівень інвестиційної привабливості комунальних підприємств потрібно ввести в дану модель інструменти, що дозволять відобразити галузеву специфіку. Для забезпечення її врахування необхідно здійснити прив'язку теоретичної схеми моделі Дюпона до конкретних показників фінансової звітності підприємств житлово-комунального господарства.

Висновки. Таким чином, узагальнюючи проведений аналіз, слід зазначити що на сьогодні існує дуже багато підходів оцінювання інвестиційної привабливості підприємств житлово-комунального господарства. Інвестиційна привабливість житлово-

комунального підприємства є інтегральним показником, рівень якого формується залежно від майнового стану підприємства та динаміки його змін, результатів аналізу фінансового стану, ділової активності, фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. У роботі розглянуто основні методики оцінки інвестиційної привабливості підприємств житлово-комунального господарства та на основі порівняльного аналізу визначено, що найефективнішою є модель Дюпона.

Література

1. Бочаров В. В. *Инвестиционный менеджмент* / В. В. Бочаров – СПб. : Питер, 2000. – 160 с.
2. Бланк И. А. *Управление инвестициями предприятия* / И. А. Бланк – К. : Ника-Центр, 2004. – 480 с.
3. Гайдуцький А. П. *Методологічні аспекти інвестиційної привабливості економіки* / А. П. Гайдуцький // *Регіональна економіка*. – 2004. – № 4. – С. 81–86.
4. Нападівська І. В. *Теоретичні та методичні аспекти дослідження інвестиційної привабливості України* / І. В. Нападівська // *Вісник ДонДует*. – 2005. – № 4. – С. 55–61.
5. Петкова Л. *Муніципальні інвестиції та кредити* / Л. Петкова. – К., 2006. – 158 с.
6. Димченко О. В. *Житлово-комунальне господарство в реформаційному процесі: аналіз, проектування, управління* : моногр. / О. В. Димченко ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х., 2009. – 356 с.
7. Полуянова М. В. *Підвищення інвестиційної привабливості підприємств житлово-комунального господарства [Електронний ресурс]* / М. В. Полуянова. – Режим доступу : <http://ier.donetsk.ua/news/contens/Poluyanova.pdf>
8. Полуянов В. П. *Організаційно-економічний механізм підвищення ефективності підприємств житлово-комунального господарства* : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : спец. 08.06.01 / В. П. Полуянов ; НАН України. Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2005. – 29 с.
9. Коюда В. О. *Основи інвестиційного менеджменту* / В. О. Коюда, Т. І. Лепейко, О. П. Коюда. – К. : Кондор, 2008. – 340 с.
10. Стеченко Д. М. *Розміщення продуктивних сил і регіоналістика* : навч. посіб. / Д. М. Стеченко. – К. : Вікар, 2001. – 378 с.
11. Чорна Л. О. *Результативна стратегія досягнення інвестиційної привабливості підприємства* / Л. О. Чорна // *Інвестиції: практика та досвід*. – 2008. – Вип. 24. – С. 4–6.
12. Асаул А. *Систематизация факторов, характеризующих инвестиционную привлекательность регионов* / А. Асаул // *Регіональна економіка*. – 2004. – № 2. – С. 53–62.
13. Носова О. В. *Інвестиційна привабливість підприємства [Електронний ресурс]* / О. В. Носова. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/2/3-4-Nosova.pdf>
14. Котенок Г. М. *Виявлення переваг та недоліків методів оцінки фінансового стану підприємства [Електронний ресурс]* / Г. М. Котенок. – Режим доступу : http://vuzlib.com.ua/articles/book/26376-Vijavlennja_perevag_ta_nedoli/1.html

15. Коюда О. П. Оцінка інвестиційної привабливості промислових підприємств [Електронний ресурс] / О. П. Коюда. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/54611/24-Koiuda.pdf?sequence=1>
16. Майданевич П. М. Методика оцінки інвестиційної привабливості аграрних підприємств [Електронний ресурс] / П. М. Майданевич. – Режим доступу : <http://pbo.ztu.edu.ua/article/viewFile/43271/40042>
17. Мешков А. В. Оцінка і підвищення інвестиційної привабливості підприємств [Електронний ресурс] / А. В. Мешков. – Режим доступу : <http://pbo.ztu.edu.ua/article/viewFile/43271/40042>
18. Димченко О. В. Методи оцінки інвестиційної привабливості комунальних підприємств в контексті державно-приватного партнерства [Електронний ресурс] / О. В. Димченко. – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua/40167/1/20-21.pdf>

References

1. Bocharov V. V. (2000) *Investment management* – SPb : Peter. – 160 p.
2. Blank I. A. (2004) *Investment Management Company* – К. : Nika-Center. – 480 p.
3. Haidutsky A. P. (2004) *Methodological aspects of investment attractiveness of economy / Regional Economics*. 4, 81–86.
4. Napadovskaya I. (2005) *Theoretical and methodological aspects of research investment attractiveness of Ukraine / Bulletin DonDuet*. 4, 55–61.
5. Petkova L. (2006) *Municipal investments and loans* – К. – 158 p.
6. Dymchenko O. V. (2009) *Housing and communal services in the reform process: analysis, design, management: Monograph*. – H. – 356 p.
7. Poluyanova M. V. *Increase of investment attractiveness of Housing*. Retrieved from <http://iep.donetsk.ua/news/contents/Poluyanova.pdf>
8. Poluyanov V. P. (2005) *Organizational-economic mechanism of increase of efficiency of housing and communal economy*. – Donetsk. – 29 p.
9. Koyuda V. O. (2008) *Fundamentals of Investment Management*. – К. : Condor. – 340 p.
10. Stechenko D. M. (2001) *Productive forces and regionalism*. – К. : Vikar. – 378 c.
11. Black L. A. (2008) *Effective strategy is achieving the investment attractiveness of the company / Investment: Practices and experience*. 24, 4–6.
12. Asaul A. (2004) *Ordering of factors that characterize the region's investment attractiveness / Regional Economics*. 2, 53–62.
13. Nosov A. V. *Investment attractiveness of the enterprise*. Retrieved from <http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/2/3-4-Nosova.pdf>
14. Kotenok G. M. *Identify the advantages and disadvantages of methods of assessing the financial situation of the company*. Retrieved from http://vuzlib.com.ua/articles/book/26376-Vijavlennja_perevag_ta_nedoli/1.html
15. Koiuda O. P. *Evaluation of investment attractiveness of the industry*. Retrieved from <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/54611/24-Koiuda.pdf?sequence=1>
16. Maidanevych P. M. *Methods of assessing the investment attractiveness of the agricultural enterprises*. Retrieved from <http://pbo.ztu.edu.ua/article/viewFile/43271/40042>

17. Meshkov A. V. *Evaluation and improvement of investment attractiveness of enterprises*. Retrieved from <http://pbo.ztu.edu.ua/article/viewFile/43271/40042>
18. Dymchenko O. V. *Methods of assessing the investment attractiveness of utility companies in the context of public-private partnerships*. Retrieved from <http://eprints.kname.edu.ua/40167/1/20-21.pdf>

Редакція отримала матеріал 22 грудня 2015 р.